
KonturDebatt

Tema: Venstresiden etter Valget

Redaksjonen: Kontur Debatt og venstresida etter valget	1
Pål Hellesnes og Bjørnar Moxnes (Klassekampen 20.09.2005): Venstresida og valget .	2
Torstein Dahle (Klassekampen 28.09.2005): Hvor står RV etter stortingsvalget?	5
Anders Ekeland: RV – en kraft på venstresida eller et nytt NKP?	8
Kristine Nybø: Skjebneår for RV og oppropet RV-2006	11
Knut Kjeldstadli (Klassekampen 14.09.2005): SV et liv etter valget?	14
Jan Roger Ljønes og Eivind Johansen (Klassekampen 09.10.2005): Femte hjul på vogna?	20
Anders Ekeland: Venstresida i SV etter valget – business as usual?	22
Stian Oen: SV i regjering: Noreg som fredsnasjon!	25
Erling Outzen: Valkampen sedd frå nordvest	28

'Kontur' er et partipolitisk uavhengig tidsskrift for krefter som arbeider for å skape radikalt-demokratiske alternativer til dagens kapitalisme, lokalt og globalt. Tidsskriftet skal fremme debatt mellom ulike tradisjoner for systemkritikk i Norge og internasjonalt, som den ikke-stalinistiske marxismen, den globale bevegelsen mot nyliberalismen, miljøbevegelsen og feminismen. Målene for tidsskriftet er å fremme nyradikal teori og praksis, fornye og samle venstresida og bidra til kontroverser innenfor områder som politikk, samfunnsforhold og kultur.

KonturDebatt nr.2– desember 2005

På nett: www.kontur.tv

Utgiver: KonturMedia

E-post: debatt@kontur.tv

Postadresse: KonturDebatt, postboks 6904, St.Olavs plass, 0130 Oslo

Redaksjonen for dette nummeret: Anders Ekeland, Kristine Nybø, Rune Soma, Johannes Wilm

Layout/Produksjon: Johannes Wilm

Ønsker du å motta en epost for å bli informert neste gang KonturDebatt er ute med et nummer på nettet, send oss en melding til: debatt@kontur.tv

KonturDebatt er gratis.

Ønsker du å abonnere på papirtidsskriftet KonturTidsskrift, koster det 200 kr for 3 utgivelser (institusjoner 300 kr). Send bestilling til: abonnement@kontur.tv. Tidligere numre finner du på www.kontur.tv.

Kontur Debatt og venstresida etter valget

Av Redaksjonen

Dette nummeret er det andre nummeret av Kontur Debatt. Hensikten har vært å lage et nummer som kan bidra til diskusjonen om det valget hvor SV gikk med i en rød-grønn regjering. Vårt ståsted er den systemkritiske venstresidas ståsted, dvs. den venstresida som ønsker å avskaffe kapitalismen, som fører en åpen og saklig debatt om hvordan vi kan få det til. Den systemkritiske venstresida finner en i SV, i RV og en rekke mindre miljøer på venstresida. Vårt mål er å bidra til å bringe disse kreftene sammen, bidra til diskusjonen om hva slags politikk et systemkritisk perspektiv innebærer på ulike saksområder. I dette tilfellet hvordan en skal bedømme RVs og SVs strategier foran valget. Det er en diskusjon som er viktig for den kommende og løpende diskusjonen om hvordan den rød-grønne regjeringen fungerer.

I dette nummeret finner leseren artikler skrevet for Kontur Debatt, men også flere som opprinnelig har stått i Klassekampen, og i ett tilfelle også i Ny Tid. Det er helt bevisst. Kontur Debatt mener det er viktig å gjøre lett tilgjengelig de viktige debattinnlegg og samtidig bidra til den videre debatten. Debatten om valget er ikke over med dette nummeret. Selv om både vårt første nummer om pensjon og dette nummeret var entydige temanummere, så håper vi at debattene også kan pågå løpende i Kontur Debatt.

Den foreløpige planen for 2006 er:

1-06: Venstresidas skolepolitikk med utgangspunkt i debatten om SVs skolepolitikk. (mars)

2-06: Hvor går RV? Temanummer foran RVs landsmøte i mai 2006 (april)

3-06: Rød-Grønn regjering - ett år ved makta (inkl. artikler om venstresida i SV) (september)

4-06: boka til Brox eller 'Det er ikke kriminelt å flykte: Stengte grenser er kriminelt' (november)

Hvis du har lyst til å bidra er det bare å henvende seg til redaksjonen.

Venstresida og valget

*Av Pål Hellesnes og Bjørnar Moxnes
(Klassekampen 20.09.2005)*

Etter at valget nå er over, har det store basketaket på venstresida starta. For oss i RV og RU er valgresultatet selvsagt et nederlag. Vi nådde heller ikke denne gangen vårt mål om å komme inn på Stortinget, ja faktisk opplevde vi tilbakegang i ett av to satsingsfylker. En svak framgang i resten av landet demper ikke dette inntrykket. Vi mener det er behov for en bred og åpen debatt om hva som ligger bak dette resultatet, både internt i partiet og ellers på venstresida. Det er en lang tradisjon for at man utelukkende vektlegger ytre faktorer i analysene av tilbakegang, mens eventuelle negative sider ved egen praksis blir nedtonet. Dette er en åpenbar fare både hos SV og RV nå etter valget. Det er jo relativt lett å vise hvordan redselen for "4 nye år" skremte velgere over i Stoltenbergs favn, men det vi ikke har gode svar på er hvorfor vi ikke var i stand til å stå imot en slik stemningsbølge. Det må også handle om trekk ved oss selv.

Trond Andresens innspill i denne debatten tror vi, selv om vi ikke deler alle hans synspunkter, gir uttrykk for en frustrasjon som finnes blant mange både i og rundt RV. Vi har alt å tjene på å ta denne diskusjonen på alvor. Men et problem med Andresens kritikk er at den i for stor grad fokuserer på formuleringer i RVs programmer. Selvsagt er det behov for justering av programtekster og formulering av ny politikk, men vi tror RVs problemer stikker dypere, og handler om hvordan partiet ser på seg selv, og på norsk politikk. Den

ne debatten var høyaktuell på RVs landsmøte i vår. Der sto det en kamp mellom to fløyer, i det viktige spørsmålet om RVs holdning til regjeringsskifte. En fløy gikk inn for at RV litt forenkla skulle si at hvem som har regjeringsmakt er "ett fett for arbeidsfolk" – m.a.o. at et skifte av regjering helt sikkert ikke ville bety noen vesentlig forbedring av norsk politikk. Denne linja tapte. Istedet fikk vi ei linje som både stilte RV som en alliert med alle de som presset på for regjeringsskifte, men samtidig betonte behovet for reell kursendring, inkludert behovet for venstreopposisjon til ei ny regjering. Vi mener landsmøtet her valgte klokt. Noe annet ville ha spilt RV fullstendig ut over alle sidelinjer, og gjort oss irrelevante. Vedtaket viste en vilje til å utarbeide en revolusjonær taktikk for RV på nasjonalt plan. Men det skulle vise seg at det fremdeles står noen skritt igjen.

I all hovedsak opplevde vi RVs valgkamp som god, men samtidig viste valgkampen at RV sliter med å definere sin rolle på den nasjonale politiske arenaen. Debatten om "RV på vippen" synliggjorde problemet – vi hadde ikke gode svar på hvordan vi ville takle en slik taktisk posisjon. Her tror vi partiet forspilte en gyllen sjanse – om NRKs valgdagsmåling hadde blitt valgresultatet hadde det etter vårt syn vært det gunstigste resultatet både for venstresida og RV. Et RV "på vippen" hadde vært et kraftig håndslag til venstresida både i SV og Ap, og kunne tydeliggjort de reelle politiske skillelinjene i politikken. Den nye regjeringa ville da ha måttet velge mellom å søke

støtte fra oss, eller høyresida. En humoristisk side ved det er at noen av Norges fremste kapitalister ser ut til å ha tatt dette poenget tydeligere enn RVs talspersoner, jf. oppslag i Dagens Næringsliv om investorer som spilte bort enorme summer ut fra frykten for “den røde fare”. Samtidig var den offisielle linja fra RV at vippeposisjonen ikke var reell, og at den ikke var særlig interessant for partiet.

Vi mener det er grunn til å tro at det for mange framsto som at RV egentlig ikke har noen ambisjon om å påvirke spillet på Stortinget. Da gjenstår bare “vaktbikkje”-argumentet for å stemme oss inn, og det holdt ikke denne gangen heller. Paradoksalt nok rimer jo ikke dette med vår parlamentariske praksis i kommunestyre og fylkesting, der vi inntar en kritisk og prinsippfast, men samtidig konstruktiv rolle. Utfordringa blir å overføre dette til riksplan. Politikken på Stortinget er nok fullt av hestehandling, og kan framstå som et skittent spill, men neppe skitnere enn det som skjer for eksempel i Oslo bystyre.

Uavhengig av RV, skjønner de fleste at SVs rolle i norsk politikk vil være et nøkkelspørsmål for hvordan det går i de neste fire åra. Vi synes derfor at det er gledelig at venstresida i partiet nå signaliserer ei tøff linje internt. Ikke minst inneholdt Knut Kjelstadlis artikkel i KK 15/9 mye fornuftig. Men det er ikke til å komme utenom at det er ei kraftig vingestekka venstreside i SV som nå reiser bust. I SVs nye stortingsgruppe er de radikale kreftene så og si utradert. Det hviler nå et blytungt ansvar på skuldrene til de radikale SVerne blant annet i ledelsen av partiet. På en rekke avgjørende politiske områder blir det nå disses oppgave å reise kampen i partiet, og i regjeringskoalisjonen. Vi vil nevne tre eksempel:

1. Pensjonsreformen. Det er ingen hemmelighet at høyresida i SV, inkludert ledelsen, var klare til å godta omfattende kutt

i folketrygda. Dette forklarer nok at den “omkampen” som ble varslet i våres fullstendig har uteblitt fra SVs side i valgkampen. Vil den også utebli nå når politikken skal utformes?

2. Utenrikspolitikken. Etter vårt syn er det en av grunn mellom SVs programformuleringer og de linjene partiets utenrikspolitiske talspersoner (først og fremst Halvorsen) kjører fram. Det er betegnende at Langeland når han kalte det nye Irakiske offiserskorpset “quislinger” ble hardt irettesatt av SV-ledelsen. Er dette et varsel på kommende SV-politikk?
3. Kommuneøkonomien. LO i Oslo reiste for et år siden et betimelig krav om ei strakspakke til kommunene på 10 milliarder. Dette ble dessverre ikke reist på Stortinget, heller ikke av SV. Vil det komme nå, eller vil man godta en mye mer beskjeden påplussing i tråd med Sps linje?

Bakgrunnen for at vi nå stiller skarpe spørsmål nettopp til venstre-SVerne er to ting: For det første en erkjennelse, som høyresida i SV for lengst har kommet til, av at den reelle politiske ledelsen for SV sitter på Løvebakken. Kun unntaksvis, som i pensjonssaka, klarer partiorganisasjonen å snu linjene, og da bare etter lang kamp. I det daglige vil det være de valgte representantene som ER SV, og lojalitetskrava bli rettet mot resten av partiet, ikke omvendt. Dette vil forsterkes av regjeringdeltakelsen. Når venstresida i SV presser på for ny kurs, utfordrer de ikke bare Kristin Halvorsen, men i realiteten hele den politiske eliten. De må være forberedt på harde motangrep, både utenfra, og fra sine egne partifeller.

For det andre bygger det på vårt syn på storebror Ap. Det gledelige med valget er selvsagt at et klart flertall i Norge har stemt for en venstredreining i norsk politikk. Et problem er at de fleste av dem stemte på Ap. Jens

Stoltenberg er etter vårt syn en nyliberal ulv i sosialdemokratiske fåreklær. Selv om mye rettferdig harme ble rettet mot regjeringspartiene det siste året, er det greit å ha i minne at det er Ap, og ikke Høyre, som har gjennomført den nyliberale revolusjonen i Norge de siste 20 åra. Både innstramminga i offentlig sektor, markedsliberalismen i handelspolitikken og AS-ifiseringa og privatiseringa av post, jernbane, televerk, og helsevesen er Aps verk. Det samme gjelder skatteomlegging i de rikes favør. Aps landsmøte tok noen forsiktige skritt i venstreretning, men vi ser ingen grunn til å tro at partiledelsen har endra linje. Derimot ser vi tydelige tegn til at denne bevisstheten ikke er til stede hos SVs toppledelse, for å si det forsiktig.

Til tross for alle dristige ord fra venstresida i SVs fanebærere de siste dagene, tar vi det for gitt at SV kommer til å delta i Stoltenbergs nye regjering. Det betyr at vi for første gang siden 60-tallet kommer til å ha en regjering som opererer uten venstreopposisjon på Stortinget. Dette er dramatisk, og stiller venstresida foran enorme utfordringer. Vi er oppriktig bekymra for hvor langt til høyre SV vil flytte seg, selv om det rent egoistisk sett for RV vil bety økt politisk rom, og muligheter for framgang. Problemet er at i dette tilfellet kan vårt økte potensiale skje parallelt med at grunnlaget legges for en ren Høyre/Frp-regjering ved neste valg. Om den nye regjeringa serverer resirkulert nyliberalt piss på nye rødgrønne flasker, kan arbeiderklassen i Norge våkne opp til en blåmandag langt drøyere enn Bondevik II-regjeringa.

Bak "venstresidas" seier på valgdagen lurer derfor frykten for den store lemenmarsjen mot høyre om fire år. Vi kommer til å hale og dra i den nye regjeringa på alle de arenaene vi har tilgang til, for å hindre høyreflukten. Dette gjør vi gjerne i dialog med venstrekrefter både i andre parti og grasrotbevegelser. Ansvaret ligger på oss i fellesskap.

Hvor står RV etter stortingsvalget?

Av Torstein Dahle (Klassekampen 28.09.2005)

Stortingsvalget 2005 ble det nestbeste i RVs historie. Vi fikk 32 348 stemmer, mot 30 015 stemmer i 2001, dvs. en økning på 2 333 stemmer. Likevel er vi ikke fornøyd med resultatet. Hvorfor? Fordi forventningene var vesentlig høyere.

På ettermiddagen mandag 12. september var det en utbredt oppfatning at RV hadde gjennomført sin beste valgkamp noensinne. Vi var i de riksdekkende mediene i et omfang som langt overgikk tidligere valgkamper, og vi fikk gjennomgående gode tilbakemeldinger på både form og innhold. Vi fikk masse skryt for valgmateriellet vårt. I Klassekampen ble det kritisert fordi det så for profesjonelt ut – det burde være mer preget av sliten kollektiv innsats etter en lang arbeidsdag. Materiellgjengen i Bergen begynte derfor å bruke signaturen Kollektivet”.

De aller fleste meningsmålingene hadde i flere uker vist at vi lå an til å komme inn med minst en representant, kanskje to. Derfor var det en nedtur da resultatene tikket inn: RV fikk ikke noe mandat ved dette valget. Vi delte for øvrig skjebne med Kystpartiet, som også hadde gode meningsmålinger helt til siste slutt, men som heller ikke fikk mandat.

La oss se på de nakne fakta.

Det er mye vanskeligere å få inn en representant på Stortinget enn i kommunestyre eller fylkesting. I de 17 fylkene utenom Hordaland og Oslo har RV aldri vært i nærheten av mandatsjanse. De fleste velgere vil at stemmen deres skal bidra til å få inn en repre-

sentant. Derfor er det ikke mange som stemmer RV ved stortingsvalg i disse fylkene. Hver stemme blir en spesiell markering av støtte til RV eller til listetoppen. Med all medieoppsomheten rettet mot regjeringkampen regnet vi med å bli knust av taktisk stemmegivning”. Desto mer gledelig var det derfor at RV gjennomgående gikk noe fram i disse fylkene. Antall stemmer økte fra 12 195 til 14 078.

Også i Oslo gikk vi litt fram, fra 8 574 til 9 277 stemmer (3,0 prosent av stemmene, som sist). Vi manglet 4 490 stemmer på å få mandat i 2001. Nå skrumpet avstanden inn til 3 100 stemmer. Men vi var skuffet, for meningsmålingene hadde gitt oss tro på mandat.

I Hordaland utenom Bergen gikk vi fram fra 2 264 til 2 426 stemmer (2,0 prosent, mot 1,9 prosent sist). Den store overraskelsen var Bergen, der vi gikk tilbake fra 6 982 til 6 567 stemmer og fra 5,2 til 4,7 prosent.

Hva hadde gått galt? Meningsmålingene var så samstemte om mandatsjanser at det svakere valgresultatet må skyldes at RV faktisk tapte en del stemmer de aller siste dagene. Forklaringen ser ut til å være at midt i den siste uka dukket det opp meningsmålinger som viste blåttflertall. Panikken begynte å bre seg: Skulle det likevel ikke bli rød-grønnregjering? En del av dem som nok kunne ha stemt RV, bestemte seg da likevel for å stemme AP og Jens Stoltenberg, som den fremste garantisten for ny regjering. Den samme type skvis rammet Kystpartiet.

I Bergen var det de tre siste dagene en særegen overgang fra RV til SV. Mye tyder på

at forklaringen ligger i Bergensavisens store oppslag disse dagene om at SVs Audun Lysbakken lå an til å falle ut. SV-stemmer som hadde gått over til RV, gikk nå tilbake til SV for å prøve å berge Lysbakken. Det klarte de ikke. Torstein Dahle manglet 3 013 stemmer på å komme inn. Audun Lysbakken manglet 6 123 stemmer.

RV skiller seg fra de andre partiene ved at vi jobber for et langsiktig mål: At folk flest skal ta makten fra kapitalen, både i Norge og i resten av verden. Verden er i ferd med å bli ødelagt, drevet framover i et katastrofalt kappløp der store internasjonale kapitaler kjemper for å øke sin makt og rikdom raskere enn konkurrentene. Når f.eks. Hydro avviser lønnsomme investeringer i Høyanger og Årdal med begrunnelsen at de kan oppnå enda større profitt ved å satse i andre land, er det et utslag av akkurat denne intense rivaliseringen.

Verden er i ferd med å gå inn i en klimakatastrofe. Midt oppe i den norske valgkampen ble alvorret demonstrert da orkanen Katrina skapte enorme ødeleggelser i området rundt New Orleans. Da fikk verden også se at de ufattelig rike herskerne i USA ikke bare plyndrer andre lands folk for deres verdier og naturressurser, men at de også gir fullstendig blaffen i sitt eget lands store, fattige underklasse.

Om fire år kommer mange til å si: Ufattelig at det gikk an å ha en valgkamp i 2005 der dette ikke var hovedtema! Ingen av de to regjeringalternativene var innstilt på å gripe verken klimautfordringen eller kampen mot fattigdommen i verden. Begge hadde toneangivende partier som tvert imot presset på for å øke norsk oljeutvinning ved å ta i bruk Barentshavet, og for å bygge forurensende gasskraftverk som ville øke norske utslipp av klimagasser kraftig. Dermed kunne ikke dette bli tema når rivaliseringen mellom disse regjeringalternativene var det spørsmålet som all oppmerksomhet ble rettet mot.

RV jobber for å overbevise folk om at de må ta makten selv. Først i de nære sakene, som kamp mot skolenedleggelse, for sykehjemmet, mot gasskraftverk, mot bedriftsøkonomisk styring av helsesektoren, mot sosial dumping, mot kuttene i Folketrygden, for 6-timersdagen. RVs parlamentariske arbeid er bygd på sammenkoplingen med denne folkelige mobiliseringen.

RV har 84 representanter i kommunestyre og fylkesting. Vi fremmer folks krav. Vi jobber for at folk skal styrke egen selvtilit og kreve kontroll over egen virkelighet. Vi prøver å gi dem større gjennomslagskraft. Vi jobber for å få resultater her og nå. Vi kaller det revolusjonært parlamentarisk arbeid. Det viktige er ikke ordene, men realiteten. Vi sier ikke "Stem på oss, så ordner vi opp". Vi sier "Stem oss inn, så får dere et redskap dere kan bruke".

Men vi jobber også målbevisst for å overbevise folk om at hele kapitalismen må vekk og erstattes med en sosialisme verden aldri før har sett: Et samfunn der folk aktivt styrer selv, for at folks egne behov – ikke profittjakt – skal styre bruken av arbeidskraft og materielle ressurser.

Vi er svært plagsomme for makthaverne. Det er viktig for dem å bruke mediemakten til å prøve å drite oss ut. Få oss til å virke skremmende.

Derfor er RV et parti som vanskelig kan vinne vesentlig oppslutning via media. Det er ved å jobbe sammen med folk at RV vokser. Ved at vi får tillit til hverandre. Derfor tar det tid å bygge et parti som RV.

En reaksjon etter stortingsvalget er at nå må RV ta mål av seg til å komme over sperregrensen på 4 prosent. Det har også vært mitt syn i mange år. Men jeg avviser den raske veien. Jeg vil ikke gi opp det jeg ser som selve eksistensberettigelsen til RV: At vi jobber for å overbevise folk om at de må ta makten fra kapitalen. At vi prøver å få folk i Norge til å bli en trussel for makthaverne. At vi etter beste

evne oppmuntrer folk i andre land til å gjøre det samme. At vi jobber for et helt annet slags samfunn. Og at hele menneskehetens mulighet til å overleve kan avhenge av at vi og våre kamerater i andre land lykkes i dette – innen rimelig tid.

Det er gjennom å utvikle gjensidig tillit at vi skal passere 4-prosentgrensen. Selv i dette klemte stortingsvalget fikk vi 4,7 prosent av stemmene i Bergen. I Bergens sentrale valgkretser fikk vi omkring 10 prosent. RV fikk 7,1 prosent av stemmene i Odda. I to bydeler med drøyt 70.000 innbyggere i Oslo fikk RV mellom 6 og 7 prosent. Dette er resultater av langvarig arbeid.

Siden 2003 har vi i Hordaland RV påtatt oss store deler av ledelsesansvaret i RV. Vi ville spre våre erfaringer til resten av partiet. Vi har bidradd til at partiledelsen i RV har landets laveste gjennomsnittalder og domineres av unge kvinner – stikk i strid med Klassekampens desinformasjon. I årene 2003-2005 har ledelse av RV tatt mye krefter, og det har gått på bekostning av arbeidet med dem som bor i vårt eget område. Likevel har vi klart å bygge ut RV i Hordaland. Unge kvinner har overtatt ledelsen av bystyrearbeidet i Bergen og bygger seg nå opp som respekterte bystyrepolitikere som jobber sammen med folk i kamp.

Den dagen kommer da folk i framskredne kapitalistiske land erkjenner at verden er syk – det kan ikke fortsette sånn. Da er det avgjørende at vi og våre kamerater i andre land har kommet så langt at svaret ikke blir fascisme, men at folk tvert imot ser at de må ta makten selv og skape en ny verden.

Vi stiller ikke med de ferdige oppskriftene. Men vi er der hele tiden, sammen med folk. Med mot og med kjærlighet, tuftet på langvarig opparbeidet tillit, skal vi sammen utvikle svarene. En ny verden er mulig – og nødvendig!

RV – en kraft på venstresida eller et nytt NKP?

Av Anders Ekeland

Torstein Dahle på den ene sida og Pål Hellesnes og Bjørnar Moxnes har skrevet ganske forskjellige oppsummeringer av RVs valgkamp, men med en viktig ting felles. Ingen av dem drøfter hva som burde ha vært RVs taktikk overfor SV. Det er fortsatt tabu. Mer for Dahle en Hellesnes og Moxnes (HM), men også for dem. HM skriver riktignok—i polemikk med Trond Andresen—at “RVs problemer stikker dypere, og handler om hvordan partiet ser på seg selv, og på norsk politikk.”. Det sier mye om RV at en støtte til et rød-grønnt regjeringsalternativ møtte stor motstand fra “the dark side”. RV var langt fra konsolidert på støtten til rød-grønn regjering. Dermed ble det ikke mulig å diskutere en virkelig taktikk. HM skriver: “Vedtaket viste en vilje til å utarbeide en revolusjonær taktikk for RV på nasjonalt plan. Men det skulle vise seg at det fremdeles står noen skritt igjen [...] RV sliter med å finne sin rolle på den nasjonale arenaen.” HM trekker fram RVs håndtering av “RV på vippen” – hvor RV var ute av stand til å svare på hva en ville utnytte en slik situasjon til. HM har helt rett i at her forspilte RV en gylden sjanse, men det var ingen tilfeldighet. For hvis RV skulle ha utnyttet den, måtte de ha klargjort hvilke krav de ville ha stilt til en rød-grønn regjering som betingelser for ikke å felle den. For uten slike krav, stilt i god tid, ville det å felle en rød-grønn regjering være—og i

alle fall bli oppfattet—som sekterisk. Grunnen til at RV ikke utarbeider en slik taktikk overfor SV, overfor et rød-grønnt regjeringsalternativ er dypest sett berøringsangsten overfor SV. For hvis RV hadde utarbeidet et slikt sett med krav ville det sjølsagt vært politisk og taktisk riktig å foreslå det som en politisk minimums plattform for felleslister mellom RV og SV. Hvis SV avslo, så ville de politiske forskjellene mellom RV og SV bli klarlagt tidlig. Folk på venstresida ville fått klar beskjed om at hvis en ville forsvare folketrygden, få norske tropper ut av Irak og Afghanistan og en virkelig bedring av kommuneøkonomien, så måtte en stemme RV—så de kunne presse SV—enten RV kom i vippeposisjon eller ikke. Men de mørke kreftene i RV¹ vet instinktivt at med en gang en stiller krav til SV som venstresida og (store) deler av sentrum stiller, så eksisterer det en reell fare for at SV “snur”, dvs. går med på kravene. Det åpner for en omgruppering av de anti-kapitalistiske, systemkritiske kreftene i RV og SV. Det er et skrekkscenario for høyrefløyen i SV – og for m-l-prosjektet. De tre punktene HM nevner i sin KK-kronikk har stor støtte i SV – før man virkelig har begynt å mobilisere bak dem. Hva hadde

¹Jeg bruker bevisst ikke de tre bokstavene AKP, for hvem som er AKPere i betydningen at de betaler kontingent til AKP, og hvem som er AKPere i betydningen at de politisk, i forhold til omgruppering av revolusjonære krefter på norsk venstresida står i den gamle m-l-tradisjonen. Det er disse siste som tilhører “mørkets krefter”.

skjedd hvis RV for eksempel hadde foreslått felleslister i Oslo og Hordaland, men RVerer på sikker plass, og trukket sine lister i resten av landet. Det hadde i hvert fall skapt en interessant politisk diskusjon på venstresida om hvilken politikk en rød-grønn regjering burde føre. Mange vil sikkert innvende at SV aldri ville ha gått med på felleslister. Kanskje de ville ha gått med på at Dahle og Folkvord stilte på SVs liste og fikk danne egen gruppe i Stortinget. Kombinasjonsmulighetene er mange avhengig av styrkeforhold, lokalt og nasjonalt. At pensjons-saken, miljø-saken, kommuneøkonomien, arbeidsmiljøloven, anti-imperialismen hadde vært tjent med et RV som politisk utfordret SV – kan det være liten tvil om – selv om SV hadde avslått alle former for samarbeid. For RVerer er det fundamentale spørsmålet her om de ikke har politisk mer til felles med Hall-Arnøy, Fiskaa, Langeland og Lysbakken, enn Jorunn Gulbrandsen og Peter M. Johansen². Dypest sett er vi tilbake til splittelsen i 69, da store deler av daværende SF hadde sans for den politiske kritikken, men var klart mot maoismen (og stalinismen som fulgte med i “pakka”). Forståelsen av at de organisatoriske skillelinjene på norsk venstreside ikke går der hvor de politiske skillelinjene burde ha gått, kan en lett lese mellom linjene hos HM. Avslutningsvis skriver de: “Vi kommer til å hale og dra i den nye regjeringa på alle de arenaene

²Så sent som i 2001 AKP i “Joint coordination group” nedsatt på det 7. internasjonale møte av marxist-leninistiske partier og organisasjoner, dvs. en utsøkt samling av stalinistiske smågrupper. Se <http://www.mlpd.de/rf0151/rfart9.htm> for nærmere detaljer. Peter M. Johansen skrev i forbindelse med en omtale av Habersmas støtte til EU grunnloven at: “Klassekampen har gått av moten hos Habermas og resten av den intellektuelle Frankfurterskolen, samt den intellektualiserende nyidealismen som gjennomsyrrer ‘trede venstre’ i Manifest og langt inn i RV”. I et debattinnlegg i KK (2.8.05) skriver Hellesnes at han satte “kaffien i vrangstrupen” da han leste PMJs karakteristikk av RV.

vi har tilgang til, for å hindre høyreflukten. Dette gjør vi gjerne i dialog med venstrekrefter både i andre parti og grasrotbevegelser. Ansvaret ligger på oss i fellesskap.” HM har helt rett i at ansvaret ligger på oss i fellesskap. Poenget er at HM klart har mer politisk fellesskap med de i SU og på venstresida i SV som er engasjert i Manifest og aktive i Attac, som forstod betydningen av rød-grønn regjering, enn de som mente at rød-grønn eller blå er ett fett for arbeidsfolk.

Torstein Dahle – same procedure as last year

RVs leder, Torstein Dahle, mener åpenbart at det faktum at RV ikke nådde målet om å komme på Tinget ikke “stikker dypere”. Hans valgoppsummering er opptatt av de marginale årsakene. For TD er det interessante hvordan RV kunne falle ut, når “Meningsmålingene var så samstemte om mandatsjanser at det svakere valgresultatet må skyldes at RV faktisk tapte en del stemmer de alle siste dagene³. [...] Forklaringen ser ut til å være at midt i den siste uka dukket det opp meningsmålinger som viste blåttflertall. Panikken begynte å bre seg: Skulle det likevel ikke bli rød-grønnregjering? [...] I Bergen var det de tre siste dagene en særegen overgang fra RV til SV. Mye tyder på at forklaringen ligger i Bergensavisens store oppslag disse dagene om at SVs Audun Lysbakken lå an til å falle ut. SV-stemmer som hadde gått over til RV, gikk nå tilbake til SV for å prøve å berge Lysbakken. Det klarte de ikke. Torstein Dahle

³TD er altfor ukritisk til disse målingene. Utvalget er så lite at for et parti som RV er feilmarginene veldig store. Det utøves en masse skjønn, dvs. opinionsmålerne masserer/vekker de rå data ut i fra hva partiene fikk sist. Det er vanskelig å beregne frammøtet osv. Dessuten har RV i Hordaland hatt en nedadgående tendens ved skolevalgene, og en klar nedgang fra 2003 til 2005, så problemene med å nå opp stikker helt klart dypere.

manglet 3 013 stemmer på å komme inn. Audun Lysbakken manglet 6 123 stemmer.”

Det som fullstendig mangler hos TD er en analyse av hvorfor folk så lett valgte SV, valgte Lysbakken, framfor RV og TD. Ikke på noen måte hadde RV utfordret SV, for eksempel på pensjon. Helt siden høsten 2003, var det klart at SV ved nestleder Westhryn la seg flat for kuttene, for alle de nyliberale premissene til pensjonskommisjonen. Lysbakken – og de andre unge tidligere SUsere på Tingevar ikke ledende på spørsmålet om pensjon. RV kunne tidlig ha foreslått en rekke krav til en rødgrønn regjering som hadde stor støtte, men som SV ikke fremmet. Men RV utfordret ikke SV på dette. RV klargjorde ikke de politiske forskjellene. RVs materiale var nesten kjemisk fritt for en politisk analyse av SV, av RVs muligheter i rommet til venstre for Arbeiderpartiet. Ikke en eneste gang i sin dobbeltkronikk i KK reflekterer TD over hvor nær politisk RV Hordaland SV er. Hordaland har helt siden SV ble stiftet vært en del av den konsekvente venstresida i SV. Lysbakken foreslo i 1999 valget et listesamarbeid med RV. RVere i Hordaland (Steinar Nørstebø) har foreslått det samme. Men TD drøfter ikke engang om et slikt forslag ville vært en mulig måte å få fram de politiske forskjellene mellom RV og SV. Jeg er helt overbevist om at hvis TD hadde sett to personer som står så nær hverandre politiske som Lysbakken og TD på to forskjellige lister, f.eks. i England – uten at det var gjort noe forsøk på å komme fram til en felles plattform, så ville han ansette det som “typisk trotskistisk sekterisme”. Hva det også ville ha vært⁴. Hele avslutningen av TDs innlegg er NKP-aktig. Etter hvert eneste “møkkavalg”, så konkluderte man med at ingenting grunnleggende var feil, ikke tilknytningen til stali-

nismen og Sovjet, ikke det å stille ved siden av SV med en politikk som i hvert fall ikke lå til venstre. TD ser ingen problemer med at RV fortsatt blir identifisert med m-l prosjektet til AKP, ser ikke for seg noen endring i nulltaktikken overfor SV. Som NKP – same procedure as last year.

⁴Det gledelige på engelsk venstreside er nettopp at de to viktigste trotskistiske organisasjonene samarbeider, først i Socialist Alliance, senere i den enda bredere valgalliansen Respect.

Skjebneår for RV og oppropet RV-2006

Av Kristine Nybø

Uttalelsen om sammenslåing fra RVs landsmøte i vår åpnet for en nødvendig debatt om forholdet mellom RV og AKP. Selv om RV har vært et selvstendig parti siden 1991 har AKP hatt innflytelse i RV. Man kan si at ekteparet ble enige om skilsmisse, men at partene likevel ikke flyttet fra hverandre. Det er derfor positivt at begge nå er enige om å diskutere forholdet og ta en avgjørelse – skal de bli sammen igjen eller er det på tide å gå hver sin vei?

Det er behov for et parti til venstre for SV som ikke er et parti av AKPs type, men som heller ikke er så internt fokusert og ufullkomment som RV. Et politisk alternativ til venstre for SV er kanskje enda mer nødvendig nå som SV har gått i regjering. En venstreopposisjon til regjeringa og et press fra bevegelser utenfor er avgjørende for å få en ny politisk kurs.

Vi var mange på RVs landsmøte som ble overrasket over at uttalelsen om sammenslåing av AKP og RV kom. Forslaget ble lansert på selve møtet, og endelig innstilling fra uttalelseskomiteen ble kun gjengitt muntlig før vedtak. Det ble ikke gitt rom for diskusjon og flertallet på møtet gikk imot å votere over de foreliggende endringsforslagene. Med andre ord en lite demokratisk gjennomføring på tampen av landsmøtet. Det er stor grunn til å tro at folk hadde ulike tolkninger av forslaget under avstemningen.

Ordlyden i uttalelsen var slik: "RVs landsmøte oppfordrer den nye RV-ledelsen til å ta kontakt med AKP-ledelsen med sikte

på å slå seg sammen for å samle den revolusjonære bevegelsen. Et sentralt mål må være å tilrettelegge enhet og samling slik at medlemmer i Rød Ungdom vil melde seg inn i RV. Resultatene av denne henvendelsen legges fram for landsmøtet i 2006 til behandling".

AKP-leder Jorun Gulbrandsen var raskt ute med sin tolkning av uttalelsen. Hun signaliserte (KK 01.03.2005) at det ikke er aktuelt å legge ned AKP, og at en eventuell sammenslåing må komme etter en langvarig prosess – "noen år".

Diskusjonene om en politisk og organisatorisk avklaring er ikke nye. Det vil være problematisk om prosessen trekker ut over enda flere år. I verste fall vil det føre til forsterking av problemene med "et parti i partiet" som RV har vært preget av siden 1991, og en svekkelse av mulighetene for et større samlende parti til venstre for SV.

"For å lage et revolusjonært parti som forhåpentligvis er både større og klokere enn de to vi har i dag, trengs det både diskusjoner, studier, felles praksis, gjensidig omsorg og ansvar for de ulike delene som deltar i prosessen", skriver Gulbrandsen videre. Hun framstiller her politikk som en lineær prosess, hvor kunnskap samles fram mot en slags endelig sannhet. En slik framstilling underkjenner de uenighetene som faktisk fins. Det er grunn til å frykte at kravet om "gjensidig omsorg" kan føre til at det blir illegitimt å ta opp politiske uenigheter som noen syns er vanskelige. Vil det for eksempel bli ansett som lite omsorgsfullt overfor AKP å forlange at et nytt parti må

ta klart avstand fra problematiske sider ved ml-arven?

Uttalelsen må forstås som et ønske om diskusjoner for å avklare om en sammenslåing eventuelt er ønskelig og mulig. Det er viktig at RV-ledelsen legger premissene for denne prosessen. Dersom noen form for sammenslåing skal kunne skje må det være et klart premiss i forhandlingene at RV er partiprojektet det skal tas utgangspunkt i. Det er RV, ikke AKP, som er det etablerte partiet i norsk politikk i 2005, som har folkevalgte representanter og en landsdekkende organisasjon. Uttalelsen om sammenslåing ikke må tolkes som at AKP er viktigere for RV enn andre miljøer på venstresida, men som et ønske om politisk og organisatorisk avklaring i det historisk betingede forholdet mellom AKP og RV. Det er avgjørende at dette ikke blir en intern debatt mellom ledelsene i de to partiene, men en politisk debatt som engasjerer flere på venstresida. En sosialismevisjon for framtida må inkludere langt flere miljø og perspektiver enn hva som er mulig i RV/AKP/RU.

De siste årene har det vokst fram politiske miljø rundt den globaliseringskritiske bevegelsen, fredsbevegelsen og kvinnebevegelsen som har felles en sterk vektlegging av demokrati og en krass kapitalismekritikk. Videre så vi en bevegelse innenfor fagbevegelsen før valget for en ny regjering og en ny politisk kurs. For å utløse potensialet i disse bevegelsene trengs et usekterisk og samlende partiprojekt på venstresida som videreutvikler en demokratisk sosialismevisjon og som har en åpen og demokratisk partistruktur.

.Arnljot Ask fra ledelsen i AKP uttaler (KK 28.02.2005) at "en samling forutsetter at man kommer fram til et enhetlig ideologisk grunnlag og syn på hvilke organisatoriske redskap man trenger for å nå det felles målet". Dette har han mye rett i. Prosessen fram mot revidering av RVs prinsippprogram på landsmøtet i 2006 vil vise om det er politisk og ideologisk

grunnlag for en sammenslåing eller om uenighetene som førte til splittelse i 1991 fortsatt er uoverkommelige. Dersom prosessen avdekker at sammenslåing ikke er et godt alternativ, bør partene bestemme seg for å gå hver sin vei på en ryddig måte, og rendyrke de to partiene på selvstendig grunnlag.

Dette var noe av bakgrunnen for at flere i RV valgte å lansere oppropet RV-2006 og gi et signal til resten av RV om å ikke overse reelle uenigheter som eksisterer i RV og ellers på venstresida. Det dreier seg om vurderingene av tidligere sosialistiske forsøk, diskusjonene om partimodell og syn på demokrati under sosialismen. Det er viktig å ha en konstruktiv debatt om dette, og utfallet vil være avgjørende for om en sammenslåing er mulig og ønskelig. Blir resultatet en sammenslått hybrid som ingen er helt fornøyd med, er mulighetene for avskalling store.

Oppropet finner du her, (flere har sluttet seg til etter at det ble lansert, men de står ikke oppført) :

RV 2006

RV 2006 er en tenke- og arbeidsgruppe med mål om å få til politisk fornyelse og organisatorisk styrking av Rød Valgallianse. Vi vil bidra til en brei og konstruktiv debatt om sosialisme i RV, og vil delta aktivt i utviklinga av et nytt prinsippprogram fram til landsmøtet i 2006. Vi vil også medvirke til en allsidig utvikling av RVs politikk, til å styrke RV organisatorisk og til å legge et grunnlag for at RV blir mer synlig i klassekampen og i den politiske debatten mellom valga.

Etter en lang periode med framgang, har RV nå hatt tre valg på rad med relativt dårlige resultater. Dette sammen med RVs nye rolle som det eneste partiet som ligger til venstre for regjeringa, tilsier en grundig analyse av situasjonen og av veien videre. RV må også utvide samarbeidet med liknende partier i and-

re land som har hatt framgang, for å lære av deres erfaringer.

RV 2006 vil at partiet skal stå for en sannsynlig, klar og demokratisk sosialismevisjon, og en strategi for revolusjon og folkemakt som tar utgangspunkt i dagens globale kapitalisme. Vi ønsker at RV skal avgrense seg klart fra autoritære tradisjoner på venstresida. Det innebærer å forkaste alle stalinistiske modeller, enten de er i form av kaderpartimodellen eller historiske erfaringer med despotiske regimer. Dette er nødvendig for at RV skal være et troverdig og samlende alternativ til venstre for SV med mulighet til å nå flere enn i dag.

RV 2006 ønsker en avklaring som gjør at RV ikke må dele ungdomsorganisasjon med andre partier. RV 2006 vil at en eventuell debatt om et nytt parti til venstre for dagens SV, må føres på brei basis innad i RV og Rød Ungdom og i offentligheten - og ikke som en intern diskusjon mellom "parter".

Med dette som utgangspunkt vil RV 2006 utvikle en mer omfattende og presis plattform for det videre arbeidet. Vi går med dette ut og inviterer interesserte RVerer til å delta i prosessen. Tenke- og arbeidsgruppa er åpen for alle som støtter intensjonen i dette oppropet om de er eller blir medlemmer av RV, og ikke er med i andre partier eller partibyggende grupper.

(Nye kan slutte seg initiativet og til vår debattliste på E-post til rv2006@gmail.com)

Underskrivere:

Anne Grete Haugan
Ann-Mari Volden
Arne Rolijordet
Arve Sletten
Aud Eiken
Elisabeth Finsen
Elise Malde
Finn Olav Rolijordet
Inger Ljøstad
Johanne Bergkvist
Jørn Magdahl

Kari Celius
Kristine Nybø
Line Schou
Marius Vasaasen
Per Inge Mathisen
Petter Torp
Roar Ellingvåg
Rune Soma
Tormod Friis Pettersen

SV et liv etter valget?

Av Knut Kjeldstadli (Klassekampen 14.09.2005)

Den store gleden er at den borgerlige regjeringen måtte gå. Det ene av skårene i gleden er den klare tilbakegangen for venstresida. Når SV mister nesten fire prosent i forhold til 2001 og en tredel av stortingsgruppa, og går enda mer tilbake i forhold til kommunevalget i 2003 kan det ikke kalles noe annet enn et nederlag. Noe annet er "nytale".

Etter at Sosialistisk Folkeparti falt ut av Stortinget ved valget i 1969 sa veteranen Sigurd Evensmo: "Det er ikke så farlig med meg. Jeg er vant til å tape." Og jeg tenkte: "Slik skal jeg aldri bli!" Etter mange år ser en at også nederlaget er en kunst, at noen ganger blir oppgaven å mestre tilbaketog, uten at styrkene går i oppløsning, slik at det går an å regruppere seg og komme tilbake. Men skal det skje, må en forstå hvorfor SV gikk på et nederlag.

Valgkampinnsatsen har vært god, teknisk sett. Ledelse og kandidater har stått på. Organisasjonen har arbeidet hardt. I mitt lokal lag meldte et medlem på 93 år seg til tjeneste til å dele ut materiell. Flere nye miljøer, som folk fra minoritetene, har stått på som helter for partiet, noen i halvannen måneds gratis arbeid. Så i manglende grunnplansarbeid ligger forklaringen ikke.

Heller ikke tror jeg at det avgjørende har vært hvordan partiets representanter har "gjort det" i tv-debatter. De er de samme som før. Å håndtere media er vanskelig, også for meget erfarne og veltalende politikere. Når en irriterer seg over det som ble sagt eller ikke

sagt av partiets representant i en heksegryte på tv, må en ha en viss raushet. Det er ikke sikkert at noen andre ville ha gjort det bedre. Valgkamp medfører et hardt fysisk og psykisk press, så om noen personer ikke alltid får det til teknisk, skal de ikke ha hån.

Feilgrep i valgkampen. Valgkampen har budt på håndverksfeil. I seg sjøl er ikke det å regne galt på kostnader ved et skolemåltid prekært; alle partier gjør slike blundere. Men det er uheldig når det skjedde under lanseringen at det som skulle være den store, seirende hovedsaka skolen.

Mye av det som har skjedd i SVs valgkamp, kom imidlertid ikke av øyeblikkspress. Det skjedde fordi noen aktivt valgte å gjøre det slik, eller fordi de ikke tok hensyn til farer og alternativer trass i at de ble påpekt i partidebatt og offentlige kommentarer i god tid i forveien. Her snakker vi ikke om etterpåkløkskap.

Det første store feiltaket var å trivialisere valgkampen. En annenrangs motstander som Dagfinn Høybråten ble utpekt som "hatobjekt". I stedet for å definere valget som uhyre viktig, som et avgjørende valg av kurs for hele samfunnet at fire år til med Høyre ville bety privatisering og profittøkonomi, økte klasseskiller og en maktforskyvning som gjør det uhyre tungt å snu utviklingen ble inntrykket skapt av at valget dreide seg om frukt eller varm mat på skolen. Få lot seg begeistre. Det neste feilgrepet var å legge seg nært Ap i politisk innhold og opptreden. At det ville bli et forsøk på en ny regjering, var kjent og

godt etablert i velgernes bevissthet i vår. Denne enheten behøvde ikke understrekes ytterligere ved alle de felles utspillene som en har valgt å komme med.

Oppgaven var tvert imot nå å forklare hvorfor folk burde stemme SV, hvorfor styrkeforholdene mellom partiene i regjering vil kunne spille en rolle. Det kunne dreid seg om arbeidsliv, om kutt i pensjoner. Men folk måtte rett og slett gis en grunn til å stemme SV.

Det blir sagt at Ap har lagt seg til venstre. Kanskje er det riktig når det gjelder retorikken. Men hovedinntrykket er ikke at Ap har endret seg, men at SV har gått til høyre og lagt seg opp til Ap. At SV faktisk vil mer enn å flikke på det nåværende samfunnet er knapt nevnt. Det ble i stedet skapt en følelse av at SV tok kompromissene på forhånd. I stedet kunne en ha arbeidet for sitt eget primær-syn, og så avveie kompromisset etter valget, etter maktforholdene innad i regjering og ut fra styrken i en opinion.

Når en la seg så nær Ap, skaptes inntrykket av et litt svakt, defensivt parti. Da velger en god del velgere heller "the real thing", Ap. Her har Senterpartiet holdt på sitt, med en framgang som resultat.

En tredje feil er at det har framtrådt et bilde av et parti som vakler og skifter mening under valgkampen, på grensa til det opportunistiske. Sentrale programposter som vitterlig er programfestet ut av Nato og ut av EØS er skjøvet til side som partiets primærstandpunkter. Det hadde vært mulig å kommunisere hva en mener, samtidig som en fikk sagt at disse to punktene ikke kunne stilles som vilkår i en regjering med Sp og Ap. Nå er det etterlatt et inntrykk av at SV over natta har gått fra å være kritiker til å bli partner for USA, at en ikke mener det alvorlig med sekstimersdag, at en ikke er mot ekstreme åpningstider i butikker m.v. Et siste avgjørende problem synes å ha ligget på ett bestemt felt skolepolitikken, eller iallfall skole-

politikken slik den framtrer utad. Et lite glimt fra løpeseddelutdeling på Grønland kl 07.00 en morgen: "Nei takk. Jeg er lærer; jeg vil ha en ordentlig skole." Hvordan partiet har klart å legge seg ut med lærerorganisasjonene er en gåte.

Brist i forståelsen av samfunnet. I tillegg kom svakheter som er der, også om valgresultatet hadde vært bedre. Motstanden og motstanderne ble undervurdert. En har åpenbart ikke vært godt forberedt på de systematiske, noen ganger grove, men først og fremst ganske massive angrepene fra Høyre, delvis Frp, videre fra Høyres og Frps medier (som TV 2 og VG) og fra deler av kapitalens talsmenn. Mangel på beredskap kunne betraktes som en blunder. Men det synes å henge sammen med brist i den politiske og samfunnsmessige forståelsen, at det ikke er erkjent at det er dype motsetninger. En følge har vært at talpersonene ikke alltid har visst hva de skulle svare, og noen ganger har reagert ved å rygge, og si at vi mener ikke det vi skriver i programmet helt alvorlig. Igjen har det framtrådt et svakt, vinglete, litt dobbeltspillende og unnskylpende SV.

Gjennom flere år har en satset på én eller et par "saker" skole, "barn og unge". Tidligere har dette slått til ved ett valg og på galluper. På en måte har en tilslutning på opp i 20 prosent vært urealistisk, bygd på stemningsblaff for eksempelvis omkring barnehager. Svakheten ved denne linja har nå vist seg: Når en ikke "får det til" rundt disse sakene, så har en ikke noe å falle tilbake på. Partiet blir som en av mange "selgere" av en vare. Mister velgerne interessen for eller tiltroen til akkurat den varen en byr fram, taper en. Og faller først gallupen, faller den gjerne enda mer. Folk vil ikke ha en vare som er "out", vil ikke være blant taperne.

At en ser politikk som knipper av "saker", har å gjøre med den rådende forståelsen av verden. Slagordet "Ulike mennesker, like mu-

ligheter” er ett eksempel. Det rommer flere budskap. På den positive sida kan en si at det åpner for mangfold og respekt i forhold til etnisitet, legning, bevegelseshemninger m.v. og et ønske om samme muligheter. På den andre sida er det individualistisk: Verden består av individer, som skal ha samme sjanse, så blir det opp til hver enkelt å gjøre noe ut av denne sjansen.

En kan si at det er galt at et mindretall i Norge skal være fattige, men det bærer ikke fram at vi står overfor en utvikling med dype sosiale motsetninger, der noen tjener mens flertallet går et mer uregulert arbeidsliv og en presset hverdag i møte. En kan si at ledelsen i et selskap har investert i umoralske aksjer, men ikke at norske konserner er imperialistiske. Det bildet som formidles av verden er at den består av enkeltpersoner, der noen er for grådige og dumme og da bør kritiseres, og av saker, som kan gis ulik prioritering. Utfordringen i politikken dreier seg i grunnen om å flytte prosenter til “sitt” departement, “sin” sak. Det mangler en egentlig samfunnsanalyse, en forståelse av at kapitalismen er et system, ikke et knippe griske og dumme mennesker. Med forbehold for at medienes form er vrien når en søker å forklare sammenhenger: Når hørte vi sist sentrale talspersoner for SV snakke om at det finnes sosiale og økonomiske systemer, som kapitalisme, at det finnes noen grunnleggende motsetninger mellom makthavere og avhengige, mellom rike og andre, mellom Sør og finanskapitalen i Nord, mellom de flernasjonale selskapene og vanlige folks interesser i Norge, eller om behov for mer omfattende samfunnsforandring i verden og i Norge?

Når hørte vi forsøk på forklaringer og dype resonnementer? Sjøl om en ikke tror at et sosialistparti skal “føre bevisstheten inn i massene”, må det være mulig å ikke bare gjenta den gjengse mening, men å utvide og endre den? Er kritikken av systemet fraværende, da blir partiet raskt også et systemparti. Spørsmålet

er om en ønsker noe annet enn dagens Norge + 15 prosent øking av bevilgninger til gode formål. Og spørsmålet er om en forstår de kreftene i global kapitalisme som kan komme til å gjøre også dette beskjedne målet vanskelig.

Særlig kan vi spørre om forståelsen av sammenhengen mellom politisk budskap og stil og hvem vi klarer å mobilisere for SV. Sekretariatet har sjølsagt underlagstall om hvem som stemmer. En er klar over hvem den typiske SV-velgeren er: kvinne, ansatt i offentlig sektor, utdanning etter videregående skole, gjerne med små barn. Slagordet “Barn og unge først”, med et tillegg om “verdens beste skole” har vært rettet presist mot denne gruppa, og har virket så lenge det gjorde.

Problemet er jo at dersom disse skal komme først, må noen andre komme etter eldre, fattigfolk, vanlige lønnsarbeidere? Skole er det også mange som har blandete erfaringer med. Og denne prioriteringen har sjølsagt mange merket seg. De som fryser aller mest når du deler ut SVs brosjyrer, er litt slitne folk på Oslo øst. Hvordan kommer en mentalt utover kretsen av kafégående 35-årig middelklasse på Grünerløkka som nå er referanseramma?

Partiets ledelse har ikke stilt det egentlige problemet: Hvordan er det mulig å skape en allianse ikke bare av kvinner i offentlig sektor, men også lønnsarbeidere i privat sektor, av fattige, og jeg vil legge til, minoritetene? Hvor er den politikken som kunne fått arbeidsfolk til å stemme til venstre i stedet for på Frp? Svaret er meget vanskelig, men vil iallfall ikke komme om en ikke reiser spørsmålet. Frps voldsomme vekst til å bli største opposisjonsparti, det andre store skåret i gleden over å bli kvitt Høyre og co, vil meget mulig fortsette fram til 2009, og sier hvor dypt alvorlig spørsmålet er.

Ikke noe seriøst parti eller bevegelse kan unnlate å satse på å vinne fram i folkevalgte organer og i media. Problemet kommer når

dette tar overhånd, slik at arbeidet i partiorganisasjonen og de tusenvis av kontaktene som må være knyttet ute i samfunnet, i miljøer og bevegelser, ikke blir skjøttet tilfredsstillende. Det er mange grunner, også generelle samfunnsforhold, til at aktiviteten i partiet ikke er slik en kunne ønske. Men det er også tilfellet at det dominerende organisasjonssynet har vært langt fra den klassiske organisasjonsbyggingen som faktisk Fremskrittspartiet har lært og hatt suksess med.

Ikke er organisasjonen pleid. Når foreslo en at studiesirkler kunne ha noe for seg? Ikke har en gått til fagmiljøer for å forberede hva som skal skje etter valget. Ikke har en systematisk vist til folkelige bevegelser og organisasjoner i arbeidet for samfunnsendring.

Er det et liv etter valget? Hva skjer hvis SV, med sine 8,8 prosent nå går inn i en regjering som definitiv juniorpartner? På den ene sida er det skapt en forventning om regjeringsdeltakelse, og mange vil sikkert bli sinte og skuffet om en ikke gjør det. Så det er rimelig at forhandlinger prøves, for å se hva slags politisk grunnlag som kan oppnås. Noen krav er absolutte, sa SVs landsmøte. Forurensende gasskraftverk skal ikke bygges. Og det er en forutsetning for å sende militærstyrker til andre land at det er i tråd med folkerett og klare FN-mandat; norske kampstyrker under USA i Afghanistan er da okkupanter. Her går det en grense. Men om en nå oppnår et grunnlag og går inn, hva da? Problemet vil være at skjer det ikke noe annet og mer enn dette, er det dessverre nokså sannsynlig at SV utvikler seg om lag som De grønne i Tyskland, altså blir et lite, underordnet systemparti. Det vil sikkert kunne ta opp gode enkeltsaker og være en interessant yrkesvei for en del mennesker, men altså være et helt ordinært parti uten noen ambisjoner ut over det borgerlige samfunn.

At flere markante venstrefløyrepresentanter på Stortinget ufortjent mistet plassen, styrker denne faren. Og et SV

med medansvar og lite makt i en regjering som kanskje raskt bryter sine valgløfter, vil bli straffet av velgerne som det franske kommunistpartiet ble i Lionel Jospins sosialistregjering, som falt som en stein i oppslutning. Dermed er SV ute som radikalt alternativ for misnøyde velgere. Det en da kan frykte, er at bordet er dekket for at all misnøye bærer Fremskrittspartiet fram til makta i 2009.

Hadde bevegelsene klart å mobilisere sterkere og legge press på partiene, kunne kanskje bildet sett annerledes ut i dag. Men la oss ikke bløffe oss sjøl. Bevegelsene har et preg av konjunkturer, ikke av stabile krefter. Mobiliseringen til 3. september av LO i Oslo og AT-TAC med flere var dessverre ikke slik at den har spilt noen politisk rolle (sjøl om det var flott å se at unge dominerte i toget). Og sjøl om RV vel har fått noen kritiske SV-stemmer, kan en ikke snakke om noen sterk politisk strøm her. SVs problem er med andre ord også hele venstresidas problem.

Finnes det da en vei som ikke fører til oppsuging og oppløsning? Jo, retrett for å reorganisere og så rykke fram er mulig. En vei finnes dersom mange nok har vilje til et annet SV. Det vil innebære:

De demokratiske høyeste organene sentralstyret og landsstyret må nå som myndige organer ta tøylene, ikke la arbeidsutvalget, ansatte rådgivere og ministrene rå grunnen.

Det må satses skikkelig på organisasjonsbygging, av traust, solid merke i lokalorganisasjonene. Det betyr at partiet, uavhengig av hva regjeringen går inn for, arbeider med politiske kampanjer for riktige saker, sammen med bevegelser og organisasjoner. Palestina er ett aktuelt tema på det internasjonale feltet. Det betyr også å skape politiske arbeidsmiljøer på ulike felt for å handle utad og å utvikle politikk. Kommer ikke initiativer sentralt, må de komme nedenfra og lokalt, kanskje ved at et fylkeslag inviterer til landskon-

feranser. En seriøs gjennomgang av skolepolitikken er ett eksempel. Det største problemet i skolen at den ikke fungerer for den tredelen av barn og ungdom som ikke liker en bokskole, er knapt tatt opp. Et videre arbeid med arbeid, næringsliv og fagbevegelse er et annet felt. Arbeidet med innvandring og inkludering er et tredje. Den ene kretsen i Oslo der SV gikk fram, til 29,7 prosent var Hersleb, en av de mest utpregete minoritetsstrøkene i byen.

Det trengs skoloring; "klassesamfunn" kan ikke forbli et fremmedord. Samfunnsforståelse må komme foran tilfeldig sakspolitikk. Kanskje kan et arbeid med et nytt prinsippprogram virke utviklende; og da like mye sjølve diskusjonen som det endelige dokumentet. Ingen har her ferdige svar; den samme søkingen etter nye veier ser en over hele Europa, ja verden med.

Venstrefløyen i partiet har vært korrekt, lojal, stått på og har bitt tennene sammen for ikke å skade innspurten i valgkampen. Problemet er som historikeren Jens Arup Seip skrev, at lojalitet er et bånd, som ledelsen har i hendene og medlemmene rundt halsen. Nå må lojaliteten gå til politikken, ikke til organisasjonsledelsen og regjeringen. Partiet trenger at venstrefløyen bidrar til åpent og kritisk å reise sentrale diskusjoner, også om grunnleggende strategispørsmål. Hvis venstresosialister ikke synes tydeligere og er villig til også å ta konflikter, i alle partiets organer, kan jo knapt radikale mennesker utenfor partiet ville la seg rekruttere hit. Og da sklir det mot skjebnen til De grønne.

Det må startes en diskusjon om tiltak for å demokratisere organisasjonen: Hvor lenge bør folk sitte i ledende verv på ulike nivåer? Kan det være grunner til å diskutere rotasjon? Hvordan kan en komme videre fra dagens partikultur, der det nærmest oppfattes som en personlig fornærmelse om en ber om å få vite hva en kandidat til verv faktisk mener om politiske spørsmål? Når demokratisering er av-

gjørende, er det fordi mange av de ødeleggende feilene i valgkampen ble tatt i små grupper og innhyrte konsulenter helt utenfor de valgte organene.

Ta ett vitalt felt internasjonal politikk. Tidligere partileder Erik Solheim ble ved valget hentet inn som rådgiver. En hovedoppgave for ham var å lage en tale om utenrikspolitikk som ble holdt av partiets leder ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt, en tale som var planlagt i god tid. Det som sies her om USA er mildt sagt noe annet enn det SVs arbeidsprogram sier. Programmets internasjonale del omtaler USA flere ganger, alle med en kritisk tendens, og blant annet som "den største trusselen for verdensfreden i dag".

Talen sier derimot at Norge bør bli USAs "partner", og det sies gjentatte ganger at Norge og USA har "historisk vennskap", "tett samarbeid", "sammenfallende interesser på en rekke områder" osv. Attpå til kom talen samtidig med at USAs FN-ambassadør John Bolton lanserte 750 krav til endringer i FN! Kanskje mener SVs ledelse faktisk dette. Men den sa intet da først hele partiorganisasjonen, så landsmøtet det øverste demokratiske organet behandlet og vedtok formuleringene om USA. I en åpen organisasjon tok ingen av dem kampen.

Linjeskiftet skjedde ved at Solheim skrev nye programposter i talen utenom landsmøtet, utenom landsstyret, utenom sentralstyret, utenom stortingsgruppa, utenom den landsmøtevalgte internasjonale leder og utenom et 20 personers sterkt Internasjonalt utvalg. Seint kvelden før framføringen på NUPI ble teksten sendt til SVs landsmøtevalgte internasjonale leder, som foreslo noen endringer som ble tatt med, andre ble ikke fulgt, som forslag om å korrigere formuleringene om USA. Det må ved neste korsvei velges et lederskap som er satt sammen slik at det har tillit i og avspeiler alle strømninger. Poenget er ikke å hakke på

personer; en kan ha medfølelse med ledere som har slitt og ikke har fått det til. Men det må sies at valg av personer og politiske veivalg med nødvendighet henger sammen så lenge en ledelse bare lytter til seg sjøl og sine egne utvalgte rådgivere. Det lederskapet som bærer ansvaret for nederlaget, representerer bare én strømning i partiet. Skal partiet komme seg ut av dette tilbakeslaget, må alle tendenser være representert i den øverste daglige ledelsen.

Er det så et liv etter valget? Jo, pasienten vil kunne komme seg. Men det krever en ny stil, med annen kost og trening i nytt terreng. Tida fram til landsmøtet i 2007 vil avgjøre partiets framtid.

Femte hjul på vogna?

*Av Jan Roger Ljønes og Eivind Johansen
(Klassekampen 09.10.2005)*

SVs utgangspunkt for regjeringssamarbeidet er en tilbakegang fra tolv til åtte prosent. Partiledelsen kan takke seg selv.

Den som har framstått som Stortingets opprører er slett ikke SV, slik det burde ha vært, men Carl I. Hagen. Ikke først og fremst fordi Frp vil bruke penger som er våre, men fordi alle andre partier holder de samme pengene så tett inntil brystet at man nesten skulle tro det var deres egne. Gitt at over halvparten av velgerne bestemte seg de fire siste ukene, er det ironisk nok mye som tyder på at Frp seiler på en venstrebølge. Soria Moria-drømmene ga SV-ledelsen en valgkampstrategi som gikk ut på å legge seg så tett opp til Arbeiderpartiet at velgerne foretrakk originalen. Og til tross for sine selvmotsigelser har Frp derfor kommet til dekket bord i hver eneste valgdebatt. De som framfor alt har dekket bordet er Halvorsen og Djupedal. Hver eneste gang de har forsøkt å konkurrere mot Foss om ansvarlig budsjettpolitikk, har de dekket bordet. Hver eneste gang Stoltenberg har fått si at "Kristin er billig i drift", har de dekket bordet. Hver eneste gang de har rygget unna for høyresidas regnestykker har de dekket bordet. Og da de oppdaget at de ikke engang hadde råd til sitt eget valgflesk, skolelunsjen, var ironien komplett. Bordet var klart, og det som ble servert var slett ikke skolelunsj, men gratisargumenter til enhver som kunne bryte med nåtidens hellige mantra og si at Norge har råd til å bruke penger.

I begynnelsen av april 2003 var situasjonen en annen. For første gang viste meningsmålingene at SV var landets største parti, med en oppslutning på 22,7 prosent. Hva var bakgrunnen?

To måneder tidligere fant Norgeshistoriens største demonstrasjoner sted, mot USAs planlagte angrep på Irak. Og protestene vokste sammen med Seattle-stemningen. Dette var ikke bare et spørsmål om kvantitet; antikrigsbevegelsens suksess var basert på en politisk forståelse: Nei til krig for olje. Dermed hadde man gjort noe stortingspolitikere sjelden makter, nemlig å samle økonomi og politikk i en og samme kritikk av systemet.

"En ting er krigen," sa Kristin Halvorsen til Aftenposten etter rekordmålingen, "men dette er bredere enn som så. Dette er en reaksjon mot marked, kommers og profitt."

I dag forhandler den samme Halvorsen på Soria Moria, og det sannsynlige resultatet er at norske soldater ikke blir trukket ut av Afghanistan. Til og med stabsoffiserene i Irak kan faktisk bli værende, skal vi tro mediene, av rent formalistiske hensyn, fordi Nato mener at de er "avgitt". Det som er "avgitt" er i så fall ikke offiserene, men SVs krigsmotstand.

I 2000 fikk SV pengestøtte fra LO for første gang. Forhistorien var at 65 prosent av LO-medlemmene i privat sektor trosset ledelsens anbefalinger og gikk ut i en stor og viktig streik. Solidaritetsalternativet ble avslørt som den løgnen det var: Lønnsmoderasjon gjennom 14 år hadde foregått parallelt med kolossale utbyttefester for kapitaleierne, og beteg-

nelsen “forskjells-Norge” var for lengst en del av dagligtalen.

At denne streiken også ble solgt får bli en annen historie. Det interessante er at mange i fagbevegelsen ønsket en mer radikal politikk enn Arbeiderpartiet kunne gi, og vendte seg til SV. I år stemte 40 prosent av delegatene på LO-kongressen nei til pensjonsreformen, og den nye bevilgningen til SV var 750.000 kroner.

Hva fikk vi for pengene denne gangen? En valgstrategi som reduserte oppslutningen til 8,8 prosent, og full skrinlegging av pensjonsomkampen. Ingen har så til de grader greid å be om juling i høst som Høyres unge wonderboy Torbjørn Røe Isaksen, da han kommenterte det såkalte samrøret med LO. Og ingen har så til de grader sluppet unna med sine frektheter.

“Dette gir makt til parter som ikke er folkevalgte,” sa Isaksen til NRK. Var det noen av våre representanter som evnet å fortelle den freidige Høyre-valpen hvem det er som ikke stiller til valg? Var det noen som nevnte milliardærene på Trygve Hegnars liste? Var det noen som sa at premisset for alt som heter politikk i dette landet er at konkurransevnen skal styrkes? At kapitaleierne skal rane oss? At Union skal nedlegges og at utbyttefesten skal fortsette, uansett hvem som sitter i regjering?

Overhodet ikke. Mens politikerne har diskutert småpenger, har John Fredriksens private formue vokst til 33 milliarder. Dette tilsvarer mer enn femti ganger den summen FN ba om for å stanse hele sultkatastrofen i Niger.

Og i stedet for å gi Isaksen svar på tiltale, har SV akseptert at det er tabu å kreve at milliardærene skal betale regninga i norske valgdebatter. I år har de til og med prestert å gå til valg på at skattenivået fra 2004 ikke skal økes.

Hvis Kristin Halvorsen hadde rett i 2003, da hun sa at det var kampen mot krigen, markedet, profitten og “kommers” som ga vind

i seilene, hvorfor har hun tatt ned seilene og latt vinden fare? At folk som ønsker Arbeiderpartipolitikk stemmer på Arbeiderpartiet, kan umulig ha vært noen overraskelse. Men når folk som ønsker SV-politikk tror at de må stemme Frp for å sprengte budsjetttrammene, da bør alarmen gå.

Den forhandlingsposisjonen SV har oppnådd overfor Stoltenberg er ikke særlig god. Men desto mer avgjørende er det nå at grunnplanet i partiet setter klare grenser for hvor langt våre ledere får gå. Hvis Halvorsen og Djupedal skal fortsette “billig i drift”-strategien fra regjeringskontorene, er saken klar: De vil bruke fire år på å dekke bordet på nytt, denne gangen til en formidabel valgseier for Siv Jensen i 2009.

Men et slikt resultat er ikke gitt på forhånd. SV og SU har fått tusenvis av nye medlemmer de siste årene. Ingen av oss ønsker å være femte hjul på vogna for Arbeiderpartiets nedskjæringspolitikk. Derfor må vi kreve at partiet fører en politikk vi kan forsvare i valgboden om fire år. Da er punkt én å forklare krigsmotstanderen Kristin Halvorsen at norske soldater ikke har noe i Afghanistan å gjøre, uansett hvilken bokstavforkortelse som står på uniformen.

Venstresida i SV etter valget – business as usual?

Av Anders Ekeland

Etter valget har personer fra venstresida i SV kommet med innsiktsfulle oppsummeringer av årsakene til SVs—for de fleste av oss—overraskende store tilbakegang ved valget. I sin analyse av valgnederlaget skriver Knut Kjeldstadli: “Etter mange år ser en at også nederlaget er en kunst, at noen ganger blir oppgaven å mestre tilbaketog, uten at styrkene går i oppløsning, slik at det går an å regruppere seg og komme tilbake. Men skal det skje, må en forstå hvorfor SV gikk på et nederlag.” Det som er overraskende—og megetsigende—er at i Kjeldstadlis oppsummering er det ikke et ord om venstresida i SVs sin rolle. Hva den kunne ha gjort annerledes, hva den kan gjøre for å mestre tilbaketog, for å “regruppere styrkene” og komme tilbake. Kjeldstadli går ikke inn på hva venstresida bør gjøre i årene framover. En diskusjon av hva “venstresida i SV” kunne ha gjort annerledes forutsetter en diskusjon om hvem og hva denne venstresida er. Etter at SV-nettverket ble nedlagt finnes det ikke noen organisatoriske rammer, ingen politisk plattform som klart avgrenser venstresida fra sentrum og høyresida i partiet. Heller ikke hos Ljønes og Johansen finner vi noen analyse av hva venstresida, hva en sjøl burde ha gjort annerledes. At ledelsen hadde ansvaret er klart. Men ledelsen er valgt av partiet – uten noe klart politisk alternativ.

Både Kjeldstadli og Ljønes og Johansen slår

helt korrekt fast at SV burde ha vært mer synlige, mer profilert i valgkampen. Men hvordan i all verden kunne SV, dvs. først og fremst partiledelsen gjøre en så elementær feil? Hele poenget med en valgkamp er jo å profilere partiet. Det er ingen tvil om at høyresida er så rutinerte at de vet det. Problemet denne gangen var – hva skulle man profilere seg på? Svaret kan ikke bare være “på SVs politikk” i en situasjon hvor SV skal inn i en regjering. Det folk vil vite—det de har krav på å vite i et demokrati—er hvilke standpunkter SV har som er ufravikelige krav for regjeringsdeltakelse. Hvilke krav SV vil kjempe for – og hvilke kameler som er svelget og fordøyd i utgangspunktet. I den siste kategorien var NATO- og EØS-medlemskapet. Utover det så var SVs landsmøte meget forsiktig med å stille klare krav. Man kunne ane at tilbaketrekning fra Irak og Afghanistan og om CO2-frie gasskraftverk ville være viktig. Ingen av kravene var spesielt problematiske krav for AP. For eksempel har Spania trukket seg helt ut av Irak etter at sosialdemokratene kom til makten. Viktige imperialistmakter som Tyskland og Frankrike har vært og er kritiske til USAs strategi i Midt-Østen, inklusive Irak-invasjonen. Rensing av gasskraftverk har ligget i korta lenge. Bondeviks første regjering gikk av i på grunn av gasskraft. Bellona har utredet det, og vist at rensing er realistisk. Men til tross for at kravene ikke var så grenseprengende var de viktige nok. De presser de

mest USA-lojale og minst miljøvennlige kref-
tene i Arbeiderpartiet. Men var det alt? Er det
nok til å utgjøre en ny kurs? Hva med kom-
muneøkonomien som AP har vært med på
å rasere? Skal den bare styrkes – uten noe
klart mål? Hva med pensjonene? Hva med
skattesystemet? Hva med antall elever per læ-
rer i skolen? Saken er at både høyresida i SV
og venstresida i SV var fornøyd med å dri-
ve valgkamp ut-ifra “mest mulig SV-politikk”.
Verken høyresida eller venstresida ville gå ut
med et sett med minstekrav til en rød-grønn
regjering. Høyresida fordi den vil i regjering
for enhver pris, venstresida fordi den ikke vil-
le stille på spissen hvor lite man var sikre på å
få igjennom. Holdningen var at man først ville
man se hvordan valget gikk, så vurdere resul-
tatet av forhandlingene – og så skulle man se
om det var nok til å gå inn i regjeringen. Men
det er ikke slik det foregår. Politisk var man
nødt til å gå inn i en “minste onde” regjering
hvis det ble flertall, noe annet ville ha vært po-
litisk umulig. Spørsmålet var bare hvilke mi-
nimumskrav en stilte til regjeringens politikk
– og viljen til å hele tide drive regjeringa til
venstre.

Når SV ikke vil gå ut med flere og mer kre-
vende betingelser for å danne regjering, så
kunne en heller ikke profilere noen virkelig
viktige saker veldig sterkt. Så fort SV gjorde
det, ville de sakene i praksis bli oppfattet som
minstekrav. Mediene ville ha stilt spørsmålet
om dette var et minstekrav - og da måtte vi
svare ja eller nei. Logikken i å ikke stille kla-
re minstekrav til regjeringsdeltakelse måtte bli
profilløs valgkamp. Når man ikke kan snak-
ke om de viktige tingene, så måtte man fyl-
le valgkampen med utspill allerede i juni om
klassesett med mobiltelefoner⁵, til tross for at
over nittiprosent av alle ungdommer har mo-
biltelefon. Tilsvarende med varm skolemat.
Amatørismen i utspillene er også en refleks

av at det ikke er noen som virkelig brenner
for disse sakene, det er “fikse påfunn”. Dypest
sett var det ikke en profilløs valgkamp. Det
var bare helt feil profil. Men slik må det gå når
det viktige sakene—kommuneøkonomi, pen-
sjon, skattlegging av de rike, kraftige CO2-
kutt—ikke kunne stilles som betingelse for re-
gjeringsdeltakelse.

En av årsakene til at det ikke stilt flere
minstekrav på landsmøtet fra venstresiden er
at man på den måten unngikk indre strid.
Venstresiden liker ikke å lide nederlag i av-
stemninger på landsmøtet. For en diskusjon
av hvilke minstekrav en burde stille ville fått
opp i dagen de velkjente politiske motsetning-
ene i partiet, de to “mentalitetene” som Ber-
ge Furre⁶ så presis har kalt de uartikulerte,
men likevel vidt forskjellige grunnholdninge-
ne i SV. Dermed var det bare plass til se-
kundære saker. Den profilløse valgkampen var
et faktum. En god sosialdemokrat som Håkon
Lie har som motto at en må gå inn i hver
valgkamp med en stor reform. Både kommu-
neøkonomien, men ikke minst pensjonsrefor-
men pekte seg ut. Men venstresiden var ikke
spesielt synlige da Pensjonskommisjonen la
fram sin innstilling hvor Westthin hadde god-
tatt alle kuttene, alle premissene som la opp til
privatisering, men heldigvis dissenterte på en
sosialt mer rettferdig profil. Det tok lang tid
før kampen om pensjon ble tatt opp i sentral-
styre og landsstyre. Men sjøl da en langt bedre
pensjonspolitikke var vedtatt i landstyret, var
det ingen viktige, tunge miljøer på venstre-
sida i SV som foreslo at en skulle stille ulti-
matum på å utsette behandlingen til høsten,
slik at pensjon ble valgkamp sak. Eller en kun-
ne valgt andre saker. I en helsides artikkel i
Klassekampen 30.11.05 påpeker Ottar Brox at
makt er spørsmål om politisk press. SV had-
de mye makt etter valget i 1973. Brattellie gjen-
nomførte flere viktige reformer. Brox påpeker

⁵<http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=105758>

⁶Intervju i Klassekampen 17/9-2005

viktigheten av å stille klare krav: "Før valget kunne SV ha sagt: « Dersom vi får fullt gjennomslag for disse fem sakene, er vi villige til å delta i regjeringssamarbeid.» Det måtte være saker som klart reduserte finanskapitalens makt i Norge, og som entydig var til fordel for vanlige arbeidsfolk i bygd og by. For meg er det nærliggende å gi kystfolket tilbake retten til de ressursene kyst-busettinga er basert på; reversere prosessen som har tatt kontrollen med vasskraft fra de folkevalgte; og stoppe privatiseringa av oljerikdommen. Dette er bare eksempler på saker som bare det sentrale teknokratiet i Arbeiderpartiet ville være imot, og som vanlige Ap-velgere ville mislike at partiledelsen eventuelt nektet å godta." Gitt styrkeforholdene mellom SV og AP kunne en ikke kreve alle gode saker. SV måtte velge noen. Hvilke saker ville vært en vanskelig taktisk diskusjon, men det ikke å stille noen krav var en større feil enn å stille et eller to krav som ikke fungerte politisk. Med sitt "ikke-Bondevik" ultimatum stjal Carl. I mye av oppmerksomheten. Det hadde vært mye bedre for SV å diskutere pensjon, eller "all kraft i offentlig eie" med AP.

For den reelt eksisterende, men ikke-organiserte venstresida i SV er det mange ting som skulle vært gjort annerledes. Men uten et nettverk, uten en felles plattform er det svært vanskelig å få gjennomslag. Ikke i enkeltsaker som pensjon, men på hvilken type strategisk tenkning som ligger til grunn for regjeringsdeltakelse, for forholdet til AP. Det er så enkelt som at makt og mobilisering henger nøye sammen. Ingen krav mobiliserer like lite som allment å kreve "mest mulig SV-politikk". Det finnes en tredje vei mellom opportunisme og sekterisme – som det kreves erfaring og arbeid for å meisle ut, men det er den felles oppgaven for de som regner seg til den systemkritiske venstrefløyen i SV.

SV i regjering: Noreg som fredsnasjon!

Av Stian Oen

Trass eit skuffande dårleg valresultat har den nye samansetnaden av Stortinget ført SV inn i regjering. For mange i SV var avgjerda om å verte regjeringsparti slett ikkje openberr. Men eit samrøystes landsstyremøte sin tilslutnad til regjeringserklæringa frå Soria Moria viser at SV-sigrane i regjeringstingingane var mange nok.

Ein sær viktig siger for SV sin internasjonale politikk var allereie nådd før delegasjonane sat seg til forhandlingsbordet: EU-saka er parkert. Jens Stoltenberg—som tidlegare har uttala at han har noko nær eit kjærleiksforhold til EU—kan altså ikkje gjere noko som helst for å melde Noreg inn i Unionen dersom han vil vere regjeringsjef dei neste fire åra.

Også på andre felt innan det internasjonale politikkområde er det viktige SV-sigrar i den politiske plattformen frå Soria Moria. Handelspolitikken går langt i å møte krava frå den globaliseringskritiske rørsla på ei rekkje felt. Ambisjonane om å styrkje FN er klårare formulert enn nokon gong før. Og det vert opna opp for EØS-veto.

SV vert målt på fredsinnsetning

Men det SV nok i størst grad vil verte målt på i regjering, er i kor stor grad me maktar å realisere målsetnaden om å verte ein fredsnasjon.

For Noreg er slett ingen fredsnasjon i dag. Men med regjeringsplattforma frå Soria Moria har me teke dei fyrste stega på vegen mot å ikkje lenger vere ein krigsnasjon som dansar

etter USA si pipe i internasjonale konfliktsituasjonar. Det er ei bra byrjing. Men det er SV sin innsats på det utanriks- og tryggingsspolitiske feltet dei næraste åra som vil avgjer kor vidt målsetnaden om Noreg som fredsnasjon verkeleg vert nådd.

Fredsnasjonar fører ikkje krig

Den aller mest grunnleggjande føresetnaden for at Noreg skal kunne kallast fredsnasjon, er at me ikkje fører krig. Det høyres latterleg sjølv sagt ut. Men for somme—til dømes den nyleg avgåtte Bondevik-regjeringa—har dette slett ikkje vore så openbert.

Ein nær like grunnleggjande føresetnad for at Noreg verkeleg skal kunne verte ein fredsnasjon, er at me i dei urolege hjørna av verda - som er der visjonen om å vere eit land som spelar ei rolle for freden verkeleg kan operasjonaliserast - vert sett på som ein fredsæl nasjon. Slik er det ikkje i dag.

Noreg si deltaking i internasjonale operasjonar

Den norske militære deltakinga i Irak og Afghanistan gjer oss i dag til eit land som står opp om USA sin aggressive krigspolitikk. Å vere ein nær alliert av den einaste supermakta i verda, og å i tillegg vise vilje til å stø denne supermakta militært, kan neppe kombinerast med ei rolle som truverdig fredsnasjon.

Såleis er kan hende den største sigeren for SV i regjeringsplattforma gjennomslaget for at norske styrkar ikkje lenger skal nyttast

i offensive militæroperasjoner internasjonalt. Rett nok er det endå eit stykke til formuleringane i SV sitt partiprogram, som slår fast at norsk deltaking i internasjonale operasjoner fyrst kan skje "etter behandling i Stortinget når det på forhånd foreligger et utvetydig og konkret FN-mandat" og vidare at "slike operasjoner må skje i FN-regi".

Men norsk deltaking i internasjonale operasjoner skal no - som ein konsekvens av Soria Moria - "være forankret i FN-pakten og ha et klart FN-mandat.". Den klare stadfestinga av at norske soldatar skal ut av Irak, og at Noreg skal avslutte engasjementet vårt i den USA-leia Operation Enduring Freedom i Afghanistan, må såleis sjåast i lys av denne formuleringa.

Noreg i NATO

Med ei ny raudgrøn Regjering på plass, er det no avgjerande viktig for SV at Noreg byrjar spele ei offensiv rolle innad i NATO. SV er sjølv sagt framleis mot norsk medlemskap i NATO, men må inntil vidare akseptere som føresetnad for regjeringdeltaking at Noreg framleis skal vere med i militæralliansa. Men skal Noreg fyrst vere med i NATO, må medlemskapen nyttast aktivt. Dette kan gjerast på ulike måtar.

Ein måte er at Regjeringa no aktivt arbeider i NATO for å sikre at den NATO-leia International Security Assistance Force (ISAF) ikkje vert utvida til å femne om oppgåver som i dag ligg hjå Enduring Freedom, eller at Enduring Freedom og ISAF i praksis vert slått saman til ein operasjon. At Regjeringa syt for at styrkinga av Noreg si deltaking i ISAF - som det diverre vart semje om på Soria Moria - ikkje skjer ved at Noreg melder inn meir offensive element til ISAF enn dei me er til stades med i dag, skulle i ein slik samanheng vere sjølv sagt.

F-16-fly til Afghanistan

Diverre har SV-statsrådene nett her allereie vore med på ei avgjerd som det er til å håpe at vil verte sett på som eit arbeidsuhell i ettertida: Avgjerda om å sende F-16-fly til Afghanistan.

Frå det Ap-leia Forsvarsdepartementet si side er denne avgjerda truleg eit ledd i å syte for at ISAF-styrken kan utvidast militært og geografisk, og på den måten også litt etter litt overta for Enduring Freedom. ISAF vil i så fall openbert verte ein langt meir offensiv operasjon enn den er i dag, og her utfordrar Ap såleis semja som vart nådd i regjeringstingingane. Men det burde ikkje overraska nokon.

Noko meir overraskande er det nok at kampflya også frå SVarar si side har vorte godteke. Ja; dei er til og med vorte framstilt som ei slags sikring mot at ISAF ikkje skal overta for Enduring Freedom. Det er å snu saka totalt på hovudet, då det nett er dette som er i ferd med å skje. Difor er det å håpe at slike grunngevingar mest har vore meint som retorisk naudhamn når den situasjonen fyrst har oppstått at SV-statsrådene har gått med på avgjerda.

Men F-16-saka og erfaringane frå denne er slett ingen grunn korkje for SV sine statsråder eller SV sine stortingsrepresentantar til å frametter ikkje vere krystallklar om kor grensene for Noreg si deltaking i ISAF går.

ISAF-styrking ikkje i Soria Moria

For ei sak må vere heilt klar: Det står ikkje å lese i den politiske plattformen frå Soria Moria at Regjeringa si haldning er at operasjonen ISAF samla sett skal styrkast, eller at operasjonen skal overta oppgåver frå Operation Enduring Freedom. Det SV har gått med på, er å styrkje Noreg sin relative innsats innan ISAF. At Noreg si haldning med dette også skal vere at ISAF skal utvidast eller utvide

verkeområdet sitt, er slett ikkje sjølv sagt. Eit slikt syn vil, dersom det vert framført, verte møtt med motstand i SV. Når SV har gått med på å styrkje Noreg sin relative innsats i ISAF, må dette sjåast i samanheng med at Noreg si deltaking i Enduring Freedom ikkje vil verte fornya når den noverande mandatperioden går ut om kort tid. Dette gjennomslaget for eit særskilt SV-krav i regjeringstingingane, var ein avgjerande føresetnad for at vedtaket om å slutte seg til regjeringsplattformen frå Soria Moria kunne gjerast samrøystes i SV sitt landsstyre.

Noreg som fredsnasjon: SV sitt ansvar

Regjeringsplattformen frå Soria Moria inneheldt mykje god SV-politikk. Den sterke vektlegginga av nordområda er i tråd med SV sine prioriteringar. Opninga for veto mot EØS-direktiv og ei sterkare koordinering av arbeidet for å sikre Noreg sine interesser andsynes EU er avgjerande dersom SV sine målsetningar på innanrikspolitiske område som miljø og energi skal kunne nåast. Og ikkje minst er sigrane i handelspolitikken—som mellom anna inneber ei revurdering av alle norske krav om liberalisering av tenestesektoren i GATS-tingingane og støtte til utviklingslanda sine krav om å omforhandle TRIPS-avtala—langt i overkant av kva ein kunne vente seg frå ei regjering der Ap tek del.

Ikkje minst i tryggingpolitikken var sigrane overraskande - og viktige. I tillegg til uttrekkinga av norske styrkar frå Irak og Afghanistan, samt det klåre kravet om FN-mandat, er vektlegginga av Noreg som fredsnasjon, styrkinga av FN og understrekinga av rolla Stortinget skal ha dersom Noreg skal ta del i militæroperasjonar internasjonalt viktige. Dette var sigrar som i avgjerande grad medverka til at det for berre nokre veker attende var eit samrøystes landsstyre i SV som gav tilslutting til plattformen. Dei viktige sigrar-

ne rommar i tillegg avgjerande føresetningar som må oppfyllest for å nå SV sin overordna utanriks- og tryggingspolitiske målsetning: Noreg som fredsnasjon.

Men framleis er plattformen berre ord. Det er korleis SV som parti arbeidar dag for dag med å setje politikken ut i livet som avgjer om Soria Moria vert noko meir enn ei eventyrforteljing.

Valkampen sedd frå nordvest

Av Erling Outzen

Somme seier SV la seg for tett opptil Arbeidarpartiet i denne valkampen. Men gjeve den raudgrøne alliansen var dette ikkje til å unngå reint generelt. Då kunne ein ikkje drive stortingsvalkamp på å markere generell avstand frå Ap, slik vi oftast har gjort, og seinast i 2001. Dessutan har Ap sidan 2001 på fleire punkt nærma seg SV, og sa no nei til vidare privatiseringar og ja til heimsending av norske offiserar i Irak, til dømes.

Mange av oss var i utgangspunktet skeptiske til den raudgrøne alliansen, på grunn av den nyliberale kursen Arbeidarpartiet hadde slege inn på før LO fekk retta dei opp att. Men alliansen kom til etter press nedanfrå, frå grasrota i fagrørsla og frå vanlege folk elles. Og når ein først skipar ein allianse såleis, er føringa for kva du kan gjere og kva du ikkje kan gjere i høg grad lagd. Eg minner om at alliansen til slutt vart inngått med full tilslutning frå heile partiet, også dei ymse tendensane som reknar seg som venstreside innan SV.

Det vart før valet ført ein tre månader lang negativ kampanje mot SV, som begynte med opningstidene i butikkane. Om vi no ser bort frå at det forekom reine løgner, som at Høgre her i fylket påstod i avisene at SV ville stenge alle butikkar klokka fire, var dei viktigaste åtakspunkta fleire tilfelle av reknefeil, svært store kostnader når det gjeld det som vart oppfatta som ein lovnad om varm skulemat til alle, og ein vidaregåande skule utan karakterar. Nei til karakterar i vidaregåande skule var truleg verst. Det er rett og slett uskjonleg

for vanlege folk. Somme av oss åtvare på førehand, og delegasjonen frå M&R SV røysta mot på landsmøtet. Likevel vart det vedteke. Det trur eg var ein stor feil. Også leiaren i Klassekampen 8. september kalla standpunktet "useriøst".

Enkeltakene vi vart tekne på var ikkje Ap-liknande, men motsett, standpunkt som: Nei til karakterar, sekstimarsdag snarast, motstand mot petroleumsverksemd (der Høgre også laug rett ut, og påstod SV hadde røysta mot alle utbyggingar sidan 1988), nedprioritering av vegbygging (det famøse vedtaket om 2 kroner til jernbane for kvar krone til stamveggar, som sjølv sagt vart utlagt, mellom anna på leiarplass i Sunnmørsposten, største avisa i fylket, som 2 til bane og 1 til veg generelt). Dette siste hadde fleire av oss frå fylke utan særleg mykje jernbane åtvare mot før og under landsmøtet, men vi vart ikkje høyrde. Når urette påstandar haglar mot oss i ein oppheta valkamp slik som denne, klarer vi ikkje å få retta opp alle feilinntrykka. Det må ein vere klår over, slik at ein legg opp til at færrest mogleg misforståingar kan oppstå.

Vi vart altså ikkje sedde som like Ap, men ulike dei på punkt der Ap i mange sine auge var betre enn oss.

Når skulepolitikken ikkje vart nokon suksess, var det desto meir skadeleg at den sentrale valkampen så einsidig bygde på denne. SV sentralt framstod i altfor stor grad med berre barn og unge, og så litt miljø. Denne innsnevringa fungerte ikkje, fordi vi bomma i skulepolitikken (varm mat og nei til karaktere-

rar) og miljø ikkje var i fokus i valkampen generelt. SV sentralt let svært viktige SV-saker som betre kommuneøkonomi, nei til sosial dumping og forsvar for arbeidarrettar, menneskeleg arbeidsliv og sosial utjamning, nei til EU og heimfallssaka, liggje - eller dei vart underkommuniserte. Sjølv om vi i M&R SV freista fremje desse sakene òg, vart SV pga fjernsynsmakta i stor grad oppfatta som eit nisjeparti for skule og miljø, og attpåtil med til dels livsfjerne standpunkt på desse områda.

Samtidig framstod Ap som eit skikkeleg sosialdemokratisk parti att, i motsetning til i 2001. Dei store veljargruppene med ekte sosialdemokratiske verdiar som står "mellom" SV og Ap, går litt att og fram mellom dei to partia, og har det andre partiet som andreval, gjekk denne gongen massivt over til Ap i løpet av valkampen.

Skal SV bli eit større parti, må vi framstå som eit betre "sosialdemokratisk" parti enn Ap, med klårare standpunkt på fleire område som gjeld kvar dagen til vanlege folk og felleskapet sine interesser, slik vi klarte det i 2001. Det er klart dette var mykje vanskelegare no, i og med alliansen, og difor skjønar eg til dømes at ein ikkje kunne køyre maksimalt på pensjonsspørsmålet, fordi høgresida då kunne bruke det mot det raudgrøne alternativet som regjeringsalternativ. Men saka kunne og burde likevel vore nemnd! Men i staden for å framstå som eit betre og klårare alternativ for venstresosialdemokratiske veljarar, framstod SV i stor grad som eit til dels useriøst nisjeparti for barn og miljø. Begge saksområda er viktige, men det held likevel ikkje, om ein vil vere eit stort parti, eit sosialistisk folkeparti.

Denne problematikken viser att også i symbolbruken. Det er greitt at SV skal vere eit raudgrønt parti, eit grønt sosialistparti. Ein raud og ein grøn bokstav i logoen er greitt. Men kven gjorde den raude bokstaven meir lilla? Kvifor skal han ikkje vere skikkeleg

raud? Endå verre, heilt uforståeleg, var det då vi på landsmøtet plutselig såg at SV sitt partiflagg var eit kvitt flagg. Eit sosialistisk parti med eit kvitt partiflagg? Kven hadde bestemt det, utan diskusjon i organisasjonen, og koss kunne ein såleis sjå bort frå 150 års tradisjon for det raude flagget som merke for sosialistiske organisasjonar? Sjølv om vi har ein raud og ein grøn bokstav på kvit botn som logo, noko som fungerer veldig bra på buttons og plakatar, må vi då ha ei raud ramme rundt dette på flagget! Vi må krevje at SV skal bruke det raude flagget som partiflagg, og så kan logoen bli plassert i eit (firkanta) kvitt felt på dette raude flagget. Ap bruka raudfargen massivt i valkampen, jamvel raud rose på raud botn, og vann. Venstreorienterte menneske i Noreg er ikkje redde for raudfargen. Å bruke alle dei andre fargane på ulike SV-brosjyrer var ingen god idé.

Eg seier ikkje at dette med partiflagget var avgjerande for utfallet av valet. Men eg trur det er symptomatisk for ei uklår sjølvforståing i visse krinsar, kanskje òg i rådgjevarmiljøet sentralt. SV kan ikkje vere berre eit miljøparti for "mjuke verdiar" som det ikkje-sosialistiske partiet Dei Grøne i Tyskland. Eg meiner SV skal vere det namnet seier vi er, eit sosialistisk venstreparti, det vil seie eit betre og klårare og raudare alternativ for dei venstresosialdemokratiske veljarane vi konkurrerer med Ap om. Og så har vi ein mykje betre miljøpolitikk òg, attåt.

Problemet med sjølvforståinga er såleis eit problem i både politikk og symbolikk. For å oppsummere: Altfor snever innretning på skule og miljø i den sentrale valkampen, og at vi i symbolikken synest overlata til Ap å vere "dei raude". Samtidig tok folk klart avstand frå ultraradikale (radikalistiske) standpunkt som nei til karakterar og eksamen i vidaregåande skule, og gremma seg over reknefeil og kostnader til varm skulemat. På spissen: SV framstod ikkje som eit folkeleg raudt

parti, men som eit fargeforvirra snillistparti som ikkje kunne rekne.

Ei slik oppsummering av valkampen blir gjerne mest fokusert på det negative, sidan valet ikkje gjekk så godt. Men det er klart at det var ein del ting som fungerte bra òg. Ordninga med svarteneste er til dømes god, og må vidareførast. Det vil alltid kome påstandar i ein valkamp som vi aktivistar må prøve å tilbakevise rundt omkring (om dei då lét seg tilbakevise), og då er det viktig å få fakta på bordet så fort som råd. Ikkje minst når det syner seg at særleg partiet Høgre ikkje vik tilbake for å bruke direkte løgn som verkemiddel i den politiske striden.